

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

องค์การบริหารตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมีนโยบายให้ชุมชน กำจัดขยะมูลฝอยเองและมุ่งให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาความสะอาดในแต่ละครัวเรือน จึงกำหนดนโยบายให้มีถังขยะหรือระบบกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ การศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชนตำบลบางนางลี่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชนตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ประชาชนในตำบลบางนางลี่ ระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2554 จำนวน 306 ครัวเรือน อีกทั้งทำการสังเกตสภาพจริงและสัมภาษณ์เชิงลึก หัวหน้าครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลปรากฏการณ์มาอธิบายรายละเอียดเสริมข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามของครัวเรือนร้อยละ 51 เป็นหญิงที่เหลือเป็นชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 46.39 ปี ส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม ทำสวนโดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครัวเรือนถึงร้อยละ 43.1 ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1) ในแต่ละครัวเรือน มีกิจกรรมต่างๆก่อให้เกิดขยะมูลฝอยทุกชนิดโดยเฉลี่ย 1931.37 กรัม/ครัวเรือน/วัน โดยขยะแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในครัวเรือนนั้น ขยะเปียกที่พบมากที่สุดเป็นเศษอาหาร เศษข้าว เศษขนมและเศษพืชผัก ผลไม้ ขยะรีไซเคิลที่พบมากที่สุด เป็นขวดพลาสติก ขวดแก้ว กลอง/ลัง กระดาษ ขยะทั่วไปที่พบมากที่สุด ได้แก่ ถุงพลาสติก/ถุงก๊อบแก๊บและ กลอง โฟมบรรจุอาหาร สำหรับขยะอันตรายที่พบมากที่สุด ได้แก่ กลอง /บรรจุภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาด สุขาภัณฑ์ หลอดไฟและน้ำมันหล่อลื่นต่างๆในส่วนของน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือนนั้น เป็นน้ำทิ้งที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆของครัวเรือน ดังนี้ การหุงต้ม -ประกอบอาหาร การล้างถ้วยชาม การซักล้างทำความสะอาดเสื้อผ้า ห้องน้ำห้องส้วมและอาบน้ำ

2) พฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 80 มีภาชนะรองรับขยะ(ถังขยะ)ประจำบ้าน โดยครัวเรือนร้อยละ 79.1 ได้มีกิจกรรมดำเนินการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือน เช่น ใช้วัสดุหลายๆครั้งก่อนทิ้ง ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น นอกจากนั้นครัวเรือนร้อยละ 59.5 มีถังขยะหลายใบเพื่อแยกทิ้งขยะแต่ละประเภท สำหรับวิธีการกำจัดขยะหรือการทำลายขยะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนนำขยะไปกำจัดโดยการเผาไปมากที่สุด รองลงมานำขยะไปกำจัดโดยการทิ้งในถังขยะของ อบต. อื่นๆที่อยู่ใกล้ๆบ้าน นำไปฝังกลบและกองทิ้งไว้ให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ ตามลำดับ ดังนี้ มีครัวเรือนร้อยละ 2.6 นำขยะไปกำจัดโดยการทิ้งลงในแม่น้ำ ลำคลองหรือลำปะโดงที่อยู่ใกล้ๆบ้าน

ในส่วนของน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนร้อยละ 32.7 ได้ดำเนินการลดปริมาณน้ำเพื่อจะทำให้เกิดน้ำทิ้งของครัวเรือนน้อยลง โดยวิธีการกำจัดน้ำทิ้งของครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนเทน้ำทิ้งในท่อระบายน้ำของครัวเรือนมากที่สุด รองลงมาเทน้ำทิ้งลงใต้ถุนบ้านและเทน้ำทิ้งลงในถังพักน้ำทิ้งของครัวเรือน ตามลำดับ

3) การใช้ประโยชน์จากขยะและน้ำทิ้งของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 71.9 ได้ดำเนินการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพื่อนำขยะมาใช้ประโยชน์ โดยครัวเรือนร้อยละ 46.4 นำขยะเปียกหรือขยะอินทรีย์ มาใช้ประโยชน์ เช่น ทำปุ๋ยหมัก นำไปขายและนำไปทำแก๊สชีวภาพ ในส่วนของขยะรีไซเคิล พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 75.2 นำขยะรีไซเคิลไปขายมากที่สุด รองลงมานำขยะรีไซเคิลไปประยุกต์ใช้ประโยชน์อื่นๆและนำมาซ่อมแซมใช้ใหม่ตามลำดับ อนึ่งสำหรับการใช้ประโยชน์จากน้ำทิ้งของครัวเรือนนั้น พบว่าครัวเรือนเกือบทั้งหมดนำน้ำทิ้งมาใช้ประโยชน์ในการรดน้ำต้นไม้

4) ปัญหาจากการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือน พบว่า ในระดับครัวเรือนพบปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการแพร่ระบาดของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคต่างๆ เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ และยุง รองลงมาเป็นปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนและปัญหาสกปรก เลอะเทอะตามลำดับ ในส่วนของปัญหาการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือนที่มีผลกระทบต่อชุมชนบางนางลี่นั้น พบว่า เกิดปัญหาในระดับชุมชนบ้างในเฉพาะบางพื้นที่แต่ไม่มากนัก เช่น ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาการกำจัดขยะ ปัญหากลิ่นเหม็น ปัญหาน้ำในลำปะโดงเน่าเสีย ปัญหาสภาพภูมิทัศน์แหล่งน้ำคูคลองไม่สวยงาม ปัญหาหมอก ฝุ่น ควัน อันเนื่องจากการเผาขยะ เป็นต้น

5) ความปรารถนาต่อการกำจัดขยะในตำบลบางนางลี่ ข้อมูลพบว่า ครัวเรือนร้อยละ 60 ยังปรารถนาให้แต่ละครัวเรือน กำจัด /ทำลาย ขยะของแต่ละครัวเรือนเอง แต่ทั้งนี้ก็มีครัวเรือนอีกประมาณร้อยละ 40 ต้องการให้ อบต. บางนางลี่ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ บริหารจัดการขยะให้สะอาด เป็นระเบียบและให้บางนางลี่เป็นชุมชนน่าอยู่ของจังหวัดสมุทรสงคราม

5.2 อภิปรายผล

1) การบริหารจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน ตำบลบางนางลี่ อำเภอมอรวร จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นนโยบายของ อบต .บางนางลี่ โดยให้แต่ละครัวเรือนดำเนินการเองนี้ จากผลการศึกษาในภาพรวมไม่พบว่ามีปัญหาจากขยะมูลฝอยต่อชุมชน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้ ยืนยันถึงความเหมาะสมของนโยบายไม่ให้มีถังขยะและระบบกำจัดขยะมูลฝอย ในพื้นที่ อบต .บางนางลี่ อย่างไรก็ตามในระดับครัวเรือน พบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยและน้ำทิ้งของครัวเรือนที่สำคัญคือปัญหาการแพร่ระบาดของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค เช่น ยุง หนู แมลงสาบ แมลงวัน ปัญหากลิ่นเหม็นรบกวน รวมทั้งปัญหาความสกปรก เลอะเทอะ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ควรจะได้วางแผนแนะนำให้ความรู้ประชาชนถึงแนวทางการป้องกันหรือกำจัดสัตว์พาหะนำโรคต่างๆ อันจะเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในชุมชนด้วย

2) จากผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะในครัวเรือนของตำบลบางนางลี่ พบว่าครัวเรือนกว่าร้อยละ 70 ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือนและคัดแยกขยะเอาไปใช้ประโยชน์ ทำให้เหลือปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัดหรือทำลายไม่มากนัก อันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประชาชน ในเขตตำบลบางนางลี่ ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนของตนเอง ไม่ทำให้เกิดปัญหาขยะล้นเมืองในชุมชนบางนางลี่ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็น อบต .อื่นๆ หรือเทศบาลอื่นๆ จะนำไปพิจารณารณรงค์ให้ประชาชนลดขยะในครัวเรือน รวมทั้งรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะไปใช้ประโยชน์ ก็จะทำให้หน่วยงานต่างๆลดภาระและประหยัดงบประมาณ ในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายปีละหลายล้านบาทได้

3) การดำเนินงานให้ประชาชนจัดการขยะและน้ำเสียของแต่ละครัวเรือนเองนี้ ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ อบต .หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องวางแผนรณรงค์ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน รวมทั้งการรณรงค์ให้ประชาชนได้ตระหนักว่า ขยะทุกชนิดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ถ้ามีการคัดแยกและการจัดการอย่างเหมาะสม

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรจะได้จัดทำสื่อวิดีโอทัศน์เผยแพร่กิจกรรมการดำเนินงานจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือน ประชาชนตำบลบางนางลี่ (Best Practice) ถึงแนวความคิดและนโยบายการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของ อบต.บางนางลี่ ที่ไม่ต้องใช้งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากมายในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า การลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะของครัวเรือน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ การดำเนินงานจัดการขยะของครัวเรือนประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต.บางนางลี่ ประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆต่อเนื่อง ดังนี้

- 1)ศึกษารูปแบบวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อการลดปริมาณขยะของแต่ละครัวเรือนในชุมชน
- 2)ศึกษานวัตกรรมวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสมของครัวเรือน
- 3)ศึกษารูปแบบแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด เป็นระเบียบเพื่อความเป็นเมืองสะอาดน่าอยู่ของอำเภวนา